

Z Dolenjskega.

(Konec.)

Jezik očistite peg, opilite gladko mu rujo,
Kar je najetega v njem, dajte sosedu nazaj.
Kinčite ga iz lastne moči, iz lastnega vira.
Jasno ko struna bo pel, zvonu enako donel.

Koseski.

šlofcimer, spalnica	štirka, skrob
šlosar, ključar	štirkati, skrobiti
šmir, kolomaz	štirna, vodnjak
šnajcar, vsekač	štokš, polenovka
šnef, kljunaš	štopselj, zamašek
šnelzider, samovar	špenglar, klepar
šnicelj, zrezek	štrafati kaznovati
šnirmoderc, zateznik	štrih, črta
šnit, kraj	štrohast, črtast, progast
šnite, rezljaji	štraja, stelja
šnitleh, lukek (drobnjak)	strèk, vrv
šnodelj, zapon	štirkati, plesti
šnofati, nosljati	štubenmadel, sobarica
šnops, žganje	štukati, sestavljati
šorf, oster	štumf, nogovica
špacirati, sprehajati se	šubladkosten, predalnik
špaga, motoz	šumašter, učitelj
špajzcimer, obednica	šunder, hrup
špampet, posteljnjak	šupa, kolaica
šparati, štediti (hraniti)	šus, strel
špas, šala (burka)	šuštar, čevljar
špegli, naočniki (očali)	švoger, svak
špegu, ogledalo	švogerna, svast
špendirati, hoderiti	švoh, slab.
špilj, igra	Taca, podložnik
špica, ost	tadlati, grajati
špilati, igrati	tađu, nedostatek
šporherd, štedilnik (štedilnotaht, stenj	tal, del (delež)
ognjišče)	ta'ar, krožnik
šporkasa, hranilnica	tavlih, sposoben
špot, zasramovanje	tavžent, tisoč
špula, vertence	tè, čaj
špraha, jezik	tenstati, pražiti
špricati, brizgati (brizgljati)	tepih, preproga
špricovnica, brizgalnica (brizglja)	tifus, vročinska bolezen, légar
šprudelj, žvrklja	tišlajfar, pomiznik
šprudljati, žvrkljati	tišlar, mizar
špuktrigelj, pluvnik	tobakira, tohačnica
šranga, mitnica	topelt, dvojen
šravbencijer, izvijač (odvijač)	tošelj, torba (torbica)
šravf, vijak	trahtar, lijak
šribar, pisar	trahtament, gostarija
štacijon, postaja	trahtirati, pogostovati
štacuna, prodajalnica	tron, prestol
štajnkoln (glej koln)	trošt, tolažba
štala, hlev	truga, krsta
štamcar, kamnosek	tunel, predor.
štanga, drog	Umhengtuh, zavijalo (ogrtac)
štant, najem, šotor	ukance, počitnice
štèdent, dijak	unterholtenga, zabava
šteh, šiv, ubod	urketna, verižica za uro
štel, ročnik	urlavbar, dopustnik
štempelj, kolek	urmohar, urar
štenge, stopnice	uržuh, uzrok.
štepati, prešivati	Vaga, tehtnica
štifelcijer, sezuvač	vahta, straža
štiftenga, ustanova	vahter, čuvaj (stražnik)
štikati, vezti	vahtati, stražiti
štikelec, kos	vahtenca, stražnica
štima, glas, se ujema	vandrati, potovati

vandrovec, popotnik
vartzal, čakalnica
vekerca, budilnik
velb, obok
velbati, obokati
vestja, telovnik
vestirati, preiskati
viža, napev
vila, letograd
vizitkarta, posetnica.
Zekser, šestica
zeselj, stol
zoc, gošča
zofa, blazinjak
zos, omaka.
Žaifa, mijlo

žakelj, vreča
žavba, mazilo
žegen, blagoslov
žida, svila
židan, svilnat
žiher, varno, svobodno
žlahta, sorodstvo
žlahten, plemenit
žlak, udarec, rana
žleht, poreden, slab
žmah, okus
žmahten, okusen
žnabel, ustnica
žnidar, krojač
žnora, vrsvica. motoz
župa, juha.

Mokronoška.

O Vilah.

Po raznih slovanskih knjigah,
spisal J. V - v.

Vile so poluboginje v svetu slovanskem. Bitja milolika, osobite krasote, nadarjene velikim žarom uma, nadkriljujoča vse druge stvore na zemlji. Visokega telesa, odete v prebelo tenko haljino, ob končnih robovih v zlatih nitkah okrašeno. Ledja so jim opasana svetlim pasom. Zlatožolti lasje jim padajo razčesani niz pleč po hrbtu; plave oči žaré blagorazumno izpod visokega čela, raz obraz odsvita nedolžnost kakor božjemu krilatcu, grudi so polne božanskega ognja do vsega, kar je lepo in blago, a polti so nežne jednako mlečnej belini. Ko sem bil še mlad, videl sem jih čestokrat. Kadarkoli so stopile pred me, pozdravile so me prijazno, ter mi ohranile vedno naklonjeno srce.

Najrajše so živele in vdomile se na zelenih planinah ali pa na visokih gorah v prostanih skalnath votlinah, dvorjanski urejenih, kjer jim ni bilo v poletju pretoplo, v zimi ne premrzlo in kamor ni segala človeška zloba. Od ondod so prihajale med narod, v domove, na polje, v vinograde, šume itd. najčesče zjutraj, opoldne ali o mraku. Njih bivališča so bila krasno urejena a malokatero človeško oko je moglo pogledati v te čarobne prostore. Preselivši se drugam, ostalo je prejšnje bivališče znova opustošeno kakor poprej. Dolge vekove so vkupej živele svobodno in zadovoljno. Njih lepota in blagosrčnost se ni manjšala. Umivale so se v hladnih studencih ali istočnikih; tam blizu na livadah so se tudi rade sprehajale, igrale, pevale, plesale kolo, ter bivale v življenju prave prirodne veseljakinja. Kadar so pogostoma prepevale, bilo je to vgodno znamenje za dobro letino. Rade so se sprehajale tudi po senčnatem gaji na samoti ali pa so spavale na planinskej travi prek sončja. Govorile niso nikdar preglasno, a govoreče bile so otvorenih misli. V posebnih dneh ob zornem jutru ali nočnej mesečini so se v društvu kopale v reki ali v sinjem jezeru. Pasle so v čredi divje srne in koze ter srebale njih

mleko. Vsako žival so klicale po imeni in le ta prišla jim je takoj do njih. Tudi bučele nabirale so jim obilno medene sladčice. Prele so volno, ter stkale najlepše sukno in platno, ki so je sušile in belile pred svojimi dvori. Vse svoje delovanje izvrševale so čudovito spretno in naglo. Vešče so bile navadno vsakemu nauku; prerokovale vreme in letino; tolmačile sanje; brale so v solncu, luni in zvezdah, kar se bode godilo dobrega in slabega itd. itd. Vse, kar so prerokovale, bilo je menda resnično. Učile so ljudi moliti in klanjati se bogom svojim; učile so polje obdelovati, žito sejati ob ugodnem času: poznati silo prirode in raznovrstna zelišča, s katerimi se lečijo razne bolesi. Ko se je večerilo pred praznikom, klicale so glasno z visoke planine:

„Delopust, delopust!“

Književnost in umetnost.

„Ksenija“, katero je v zalogo sprejela znana muzikalna tvrdka E. Berté & C. ha Dunaju, pride v prihodnji gledališki sezoni v Breslavi in v Gradcu na oder. Upamo, da uspeva slovensko delo tudi na nemških odrih ter se razširja i v drugih narodnostih; ž njo pa tudi izpoznavanje in cenjenje slovenskih umetnikov.

Kratki hrvatsko-ruski slovar. Bivši gimnazijski profesor, ruski državni svetnik gosp. Aleksander Vasiljevič Suvorov, je spisal kratek hrvatsko - ruski slovar, ki je na prodaj tudi v knjigotržnici gosp. Fer. Raffaellija na borsnem trgu v Trstu. V tem slovarji je zlasti veliko število takih besed, ki niso splošne Hrvatom in Slovencem, za tem pa kratka slovnica ruskega jezika. Knjiga stane le 50 nč. in gotovo ne bode nikomur žal zanje, ako si ž njimi nabavi to knjigo. Ko se pokrijejo tiskarni troški, pojde v tisk rusko-slovenski slovar istega gospoda pisatelja.

Li'jan, list za omladinu i puk. Izhaja 1. vsakega meseca na celej poli. Cena za vse leto s pošto vred 2 kroni. Naročnina se pošilja knjigo - tiskarni *Dragotina Hauptfelda v Karlovcu.*

Dve novi ruski drami. V moskovskem „malem gledališču“ se je nedavno predstavljala z velikim uspehom drama; „Cena življenja“ od znanega romanopisca Vladimira Nemirovič-Dančenka. Vsa literarna kritika v Moskvi in Petrogradu hvali to delo največ radi zveste in dosledne karakterizacije, naravnega razvitka in prav prirodnega zvršetka. Tendencia drame je ožigosati zelo razviti pesimizem v Rusiji; pesimizem pojma o življenju moža in žene kakor o dolžnosti materini in členu društva.

Osem dni za to predstavo dala se je tudi v „malem gledališču“ drama: „V novej rodbini“ od Vladimira Aleksandrova. Občinstvo je dramo vzprejelo jako oduševljeno in simpatički, ker se v drami kažejo male obiteljske in družbene razmere ter dogodki iz življenja. Kritika pa ni vsprejela drame tako povoljno, ker jej očita nedoslednost ter nejasnost karakterizacije.

Srpkinja, ilustrovan koledar, uredil Popović, tiskan v Zemunu. — Spisale večinoma ženske, kakor poroča „Nada“.

Francuzka drama. Spisal dr. I. Adamovič. Izdala „Mat. Hrvatska“. Med knjigami „M. hrv.“ je zgodovina francoske drame, od njenih početkov do najnovejše dobe, najznamenitejša in tudi nam Slovencem zelo važna. Pisatelj nam podaje v lahko umljivem, priprostem jeziku, v mični obliki zgodovine francoske drame, opisuje zlasti obširno najvažnejše reprezentante posameznih dob in stremeljenj v književnosti, in podaje obsege vseh znamenitejših dramatičnih proizvodov. — Francozi vladajo v drami po vseh svetovnih odrih, v veseloigri so priznani in nepresežni mojstri, torej uže samo radi tega treba, da se soznanimo ž njih dramatikom; in ta knjiga nam Slovencem sedaj povsem nadomesti lastni nedostatek. A tudi glediško vodstvo uporabljalo jo bo s pridom. In s tem je dosežen smoter, ki ga je imel pisatelj, a dosežen ne samo pri Hrvatih, temveč tudi pri Slovencih. Zato iskreno priporočamo knjigo v berilo vsemu našemu — možkemu in ženskemu razumništvu. — Raz svoje stališče bi le opomnili, da bi želeli nekoliko več obširnosti gledé na najnovejše proizvode; da bi mesto obširnih obsegov, ki itak podajajo nepopolno sliko iger, imeli raje kritične razglede posameznih dramatičnih pisateljev, tehlike in značajev v njih delih, česar se iz obsegov ne dá dobro posneti. S tem bi knjiga morda izgubila na popularnosti, a predobila na znanstveni veljavi. Tudi namesto skromnih životopisnih podatkov bi želeli kratke, a celotne životopise vsaj glavnih dramatikov. No, kljub temu veselimo se lepe knjige ter ji želimo kar največ uspeha.

Fr. G—l.

Žena — književnica v Carigradu. Prerod njenega članka v „Ikdamu“. — One dni je izšla v Parizu knjiga, ki se tiče nas. Naslov jej je; „Les femmes turques“. Brez suma je vsakdo mislil, ko je videl knjigo, da je zopet proti nam. Ali ne! Nad vse pričakovanje in nad vse nade to delo je za nas tako, da smo v istini nanje lahko ponosni. Razpravo je spisal nepristranski evropski pisatelj dr. Teofil Loubell, a izdalo osmanlijsko društvo v Parizu.

Po obsegu je knjiga majhna ali vsebina zanimiva in kritična. Slog je umiljen in resen, da je vsaka vrsta, vsaka beseda osnovana na istini brez vsake pristranosti in mržnje. Tu ni ničesa pretiranega. Včeraj mi je došla v roke ta knjiga in proučila sem jo s početka do kraja. Predno sem jela čitati, rekla sem svojim prijateljicam: Hajdi, da vidimo kakove laži in predsodki so v tej knjigi o turški ženi!? No, našla sem obratno. Kako sem se vzradovala! Vsa knjiga od začetka do konca je napisana nam v slavo. Vse je lepó premišljeno, izkušano, pisatelj je vse videl na svoje oči, osnovano na istini, a potem še le spisano. Tu je govor o čustvovanji in sposobnostih islamskih žen, o domači zadrugi, o vrlinah, o redbinskem življenji, o značaji, o veri, o pravstvenosti in prosveti to je vse pretreseno in istinito zabilježeno toliko lepih stvari, da me je prav iznenadila tolika nepristranost ev-